Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Lausuntopyyntönne 15.11.2023, U 65/2023 vp

Lausunto valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi pienten ja keskisuurten yritysten kotipaikkaan perustuvasta verojärjestelmästä

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt Suomen Yrittäjiltä lausuntoa otsikkoasiassa.

Suomen Yrittäjät esittää lausuntonaan seuraavaa:

U-kirjelmässä esitetyn kannan mukaan valtioneuvosto suhtautuu direktiiviehdotukseen erittäin varauksellisesti, sillä ehdotettu järjestelmä eriyttäisi veropohjan määrittämisen ja verokannan määrittämisen toisistaan ja siirtäisi verotustoimivaltaa osin pois Suomesta, vaikka hallitusohjelman mukaisesti verotustoimivallan tulisi jatkossakin säilyä pääasiassa kansallisella tasolla. Valtioneuvoston kanta on perusteltu.

Valtioneuvosto pitää pk-yritysten kotipaikkaan perustuvaa verotusjärjestelmää koskevan direktiiviehdotuksen tavoitteita kannatettavina. Myös Suomen Yrittäjät pitää ehdotuksen tavoitteita yksinkertaistaa pk-yritysten verotusta ja vähentää sääntöjen noudattamisesta pk-yrityksille aiheutuvia kustannuksia kannatettavina. SY pitää kannatettavana ehdotuksen tavoitetta kannustaa erityisesti pk-yritysten laajentumista valtioiden rajojen yli, kun ne ovat toimintansa laajentamisen alkuvaiheessa. SY kuitenkin suhtautuu varauksellisesti ehdotetun mallin toimivuuteen, sillä ehdotettu järjestelmä ei monilta osin ole käytännössä käyttökelpoinen.

Yrityksen kansainvälistymiseen liittyen pohdittavaksi tulee muun muassa kysymys yritykselle sopivimman oikeudellisen toimintamuodon valinnasta. HOT-ehdotuksen mukaan tarkoituksena olisi ottaa järjestelmän piiriin ainoastaan sellaiset pk-yritykset, joilla on toisissa jäsenvaltioissa kiinteitä toimipaikkoja, mutta ei pk-yrityksiä, joilla on tytäryrityksiä. Lisäksi ehdotus on rajattu koskettamaan ainoastaan yksittäisiä erillisyrityksiä eli esimerkiksi pieni kahden yrityksen muodostama konserni ei voisi valita HOT-järjestelmää sen ulkomaisten kiinteiden toimipaikkojen verojärjestelmäksi. Käsityksemme mukaan ehdotuksen soveltamisalan edellytysten vuoksi mahdollisuus valita HOT-järjestelmä tulisi käytännössä koskettamaan vain hyvin

harvalukuista joukkoa pk-yrityksiä. Ehdotusta tulisi jatkovalmistelussa tarkastella sen soveltamisalan laajuuden ja rajausten näkökulmasta uudelleen.

Käsityksemme mukaan toiminnan laajentaminen kiinteän toimipaikan kautta ulkomaille ei ole suomalaisille yhtiöille mikään pääsääntö, vaan yleensä rajat ylittävää toimintaa varten perustetaan tytäryhtiö toimintavaltioon. Oikeudellisen toimintamuodon valinta on kuitenkin aina tapauskohtaista, ja kiinteä toimipaikka voi olla johonkin tiettyyn toimintaan tarkoituksenmukainen vaihtoehto. Usein kuitenkin, kun huomioidaan mahdolliset toimintaan liittyvät laajuus- ja riskinäkökohdat, toiminnan harjoittaminen yhtiömuodossa voi olla selkeämpi ja perustellumpi vaihtoehto.

Ehdotus voisi myös kannustaa laajentamaan toimintaa ulkomaille nimenomaan kiinteän toimipaikan kautta, vaikka muuten tytäryhtiö palvelisi yrityksen tilannetta ja tarpeita paremmin. Voidaan kysyä, onko tarkoituksenmukaista, että HOT-järjestelmällä on tällainen yritysten ulkomaantoimintaan liittyvän oikeudellisen toimintamuodon valintaa ohjaileva vaikutus. Ehdotuksessa lähdetään liikkeelle siitä ajatuksesta, että kiinteä toimipaikka olisi aina kansainvälistymisen ”ensiaskel”, mutta kuten todettua oikeudellisen toimintamuodon valinta on lopulta aina tapauskohtaisen harkinnan tulos. Kiinteän toimipaikan mahdollisesti myöhemmästä muuttamisesta tytäryhtiöksi aiheutuu yritykselle hallinnollisia kustannuksia, joita ehdotuksen yhtenä tavoitteena on välttää.

Valioneuvoston kannassa tuodaan aiheellisesti esille tarve saada tarkemmat hallinnolliset ja taloudelliset vaikutusarviot direktiiviehdotuksesta. Jatkovalmistelussa vaikutusarvioinnin pohjaksi olisi syytä tehdä kattava selvitys, miten esitys mahdollisesti palvelisi pk-yrityksiä ja niiden tarpeita.

Valtioneuvosto pitää perustellusti kannassaan tärkeänä, että ehdotuksesta ei saisi aiheutua haittaa kotimaisten yhtiöiden kilpailukyvylle. Lisäksi valtioneuvosto pitää tärkeänä, että järjestelmän väärinkäytösten ehkäiseminen huomioitaisiin riittävän tehokkaasti. Valtioneuvoston kanta on perusteltu. SY näkee ehdotukseen sisältyvänä riskinä, että uutta yritystä perustettaessa olisi houkuttelevaa valita veropohjaltaan aina edullisin kotipaikka, vaikka järjestelmän väärinkäytön mahdollisuutta on ehdotuksessa pyritty rajoittamaan esimerkiksi asettamalla yläraja sille, kuinka suuri kiinteiden toimipaikkojen yhteenlaskettu liikevaihto saa olla suhteessa yrityksen liikevaihtoon kotivaltiossa.

Kuten valtioneuvoston kannassa esitetään, jatkovalmistelussa tulisi vielä tarkastella direktiiviehdotuksen yksityiskohtia tarkemmin, erityisesti ehdotetun verotusjärjestelmän yhteensovittamisesta ja yhteensopivuudesta

muiden jäsenvaltioiden yritysveromallien kanssa sekä ehdotetun järjestelmän mukaisen verotusmenettelyn käytännön toteutusta. Jatkovalmistelussa esitystä tulisi täydentää muun muassa sen osalta, miten esitys suhtautuu ennakkoveroihin ja niiden määräämiseen.

SUOMEN YRITTÄJÄT

Jukka-Pekka Hellman
veroasiantuntija